

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcu: **S., k.s.**, H.B., IČO: X., správca konkurznej podstaty úpadcu: **G. spol. s r.o. „v konkurze“**, N.L., IČO: X., proti žalovanému: **G., s.r.o.**, R.L., IČO: X., o **určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn.: 26Cbi 81/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. apríla 2011, č. k.: 43CoKR 14/2011-224, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu **o d m i e t a**.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 11. novembra 2010, č. k.: 26Cbi 81/2008-200 žalobu zamietol a žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa svojou žalobou domáhal určenia neúčinnosti Zmluvy o prevode dobývacieho priestoru V. uzavretou medzi úpadcom a žalovaným 21. apríla 2006 a zaplata peňažnej náhrady vo výške 56.244,08 EUR s odôvodnením, že uvedená zmluva je právnym úkonom bez primeraného protiplnenia,

nakoľko úpadca previedol na žalovaného dobývací priestor bezodplatne, a zároveň je ukracujúcim právnym úkonom.

Súd prvého stupňa poukázal na § 57 ods. 4, § 58 ods. 1 a 2, § 60 ods. 1 a 2 Zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“) a § 27 Zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon). Uviedol, že v konaní nebolo sporné, že úpadca so žalovaným uzavreli zmluvu o prevode dobývacieho priestoru po predchádzajúcom rozhodnutí príslušného obvodného banského úradu. Banský zákon v ust. § 27 ods. 8 neurčuje cenu, resp. odplatu ako jednu z podstatných náležitostí zmluvy o prevode dobývacieho priestoru. Neznamená to, že zmluvný prevod dobývacieho priestoru musí byť v zásade bezodplatný. Je vecou dohody zmluvných strán, či sa dohodnú na prevode odplatnom alebo bezodplatnom. Pokiaľ bol aj napadnutý prevod dobývacieho priestoru bezodplatný, samotná táto skutočnosť nenasvedčuje tomu, že ide o odporovateľný právny úkon. Odporovať aj bezodplatnému právnemu úkonu je možné len vtedy, ak takýto úkon ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky čo len jedného z konkurzných veriteľov dlžníka. Právny úkon ukracuje uspokojenie pohľadávky veriteľa v tom prípade, pokiaľ práve v dôsledku tohto právneho úkonu sa zmenšil majetok úpadcu tak, že z neho nie je možné uspokojiť prihlásenú pohľadávku konkurzného veriteľa. Žalobca preukazoval ukrátenie uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov ich prihláškami podaných v konkurznom konaní s tým, že ich splatné pohľadávky existovali už v čase vykonania napadnutého právneho úkonu. Ohľadom výšky majetku úpadcu v čase vykonania napadnutého právneho úkonu, prípadne po jeho vykonaní žalobca neuviedol žiadne rozhodujúce skutočnosti a jeho výšku ani nijakým spôsobom nepreukazoval. Súd prvého stupňa, preto v konaní nemal preukázané, že napadnutým právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov. V konaní nebol preto preukázaný jeden zo základných predpokladov úspešného odporovania právnemu úkonu. Súd prvého stupňa z toho dôvodu ani nenariadil znalecké dokazovanie za účelom zistenia všeobecnej hodnoty práv k dobývaciemu priestoru, nakoľko aj v prípade stanovenia všeobecnej hodnoty dobývacích práv by nemohol súd odporovacej žalobe žalobcu vyhovieť práve z dôvodu nepreukázania ukrátenia uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval súd druh predmetu sporu. Súd prihliadol na skutočnosť, že správca musí s odbornou starostlivosťou preskúmať právne úkony dlžníka a v relatívne krátkej 6 – mesačnej lehote, a tieto posúdiť aj z hľadiska možnej odporovateľnosti.

Bezodplatný právny úkon je jednou z osobitných skutkových podstát odporovateľných právnych úkonov, preto v takomto prípade môže byť zvlášť obtiažne vopred posúdiť úspešnosť odporovacej žaloby.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa v tejto veci dospel k správnym skutkovým zisteniam a zistené skutočnosti správne posúdil, keď vychádzal zo záveru, že žalobca nepreukázal, že v dôsledku právneho úkonu, neúčinnosti ktorého sa domáha, bolo ukrátené uspokojenie pohľadávky veriteľov. Účelom odporovania právnym úkonom dlžníka v konkurze je dosiahnuť, aby bola do konkurznej podstaty získaná náhrada za majetok alebo priamo majetok, ktorý bol dlžníkovými právnymi úkonmi zmenšený, prípadne aby bolo dosiahnuté vykompenzovanie v tých prípadoch, keď takýmito právnymi úkonmi bol síce zmenšený majetok dlžníka, ale sa ho týkajú tak, že v dôsledku týchto úkonov došlo k ukráteniu niektorých prihlásených pohľadávok. Uviedol, že platná legislatíva nevyžaduje, aby zmluva o prevode dobývacieho priestoru bola odplatná. Je vecou dohody zmluvných strán, či sa dohodnú na prevode odplatnom alebo bezodplatnom. Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvého stupňa, že samotná skutočnosť, že dobývací priestor bol prevedený na žalovaného bezodplatne nestačí na záver, že ide o odporovateľný právny úkon z dôvodu právneho úkonu bez primeraného protiplnenia (§ 58 ZKR). Pokiaľ žalobca poukazoval na podobnú zmluvu, na základe ktorej došlo k odplatnému prevodu dobývacieho priestoru D. zo žalovaného na úpadcu, uzavretú 5. februára 2003, odvolací súd uvádza, že pri uzavieraní každej zmluvy vychádzajú zmluvné strany z konkrétnych, špecifických podmienok, ktoré mohli byť odlišné. Vykonaným dokazovaním súdom prvého stupňa bolo zistené, že úpadca a žalovaný dlhšiu dobu spolupracovali na banskej činnosti v dobývacích priestoroch V., J., D. a M.

Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca nepreukázal ukrátenie uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov ako jednej zo základných podmienok úspešnosti odporovateľnej žaloby. V zmysle § 57 ods. 4 ZKR preukázanie tvrdenia, že napadnutým právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov je jedným zo základných predpokladov úspešného odporovania právnemu úkonu. Dôkazné bremeno, že predmetná zmluva, je právnym úkonom, ktorý ukrátil uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov bolo na žalobcovi. Žalobca

namietal, že v prípade úpadcu a žalovaného ide o spriaznené osoby, preto nie je povinný preukazovať úpadok dlžníka v čase vykonania právneho úkonu a ani úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov a vedomosť druhej strany o tomto úmysle. Odporovateľnosť urobená medzi spriaznenými osobami je v Zákone o konkurze a reštrukturalizácii upravená tak, že správca, ktorý podáva odporovaciu žalobu má z hľadiska dôkazného bremena zvýhodnené procesné postavenie. Pri odporovaní právnym úkonom bez primeraného protiplnenia (§ 58 ZKR) a zvýhodňujúcim právnym úkonom (§ 59 ZKR) zákon predpokladá, že dlžník bol v úpadku a v prípade ostatných právnych úkonov sa predpokladá, že ich dlžník urobil s úmyslom ukrátiť veriteľov a že nadobúdateľovi bol tento úmysel známy (§ 60 ZKR). Predpokladom úspešnosti odporovacej žaloby je preukázanie toho, že právnym úkonom bolo ukrátené uspokojenie pohľadávky veriteľov, a to aspoň jedného veriteľa, ktorý si po vyhlásení konkurzu riadne a včas uplatnil pohľadávku. Uviedol, že ak teda v tomto prípade je spoločníkom žalovaného Mgr. J.U., ktorý je tiež členom dozornej rady úpadcu, táto skutočnosť by mohla byť právne relevantná len v prípade preukázania splnenia zákonom stanovenej požiadavky ukrátenia prihlásenej pohľadávky veriteľa v dôsledku prevodu dobývacieho priestoru z úpadcu na žalovaného. Žalobca ukrátenie uspokojenia pohľadávok konkurzných veriteľov nepreukázal. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods.1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.. Úspešnému žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si ich neuplatnil.

Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolateľ svoje dovolanie odôvodnil tým, že napadnutý rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c) O.s.p..

Dovolateľ sa nestotožnil so záverom napadnutého rozsudku a uviedol, že v prípade ak dlžník uzavrie právny úkon s tret'ou osobou bezodplatne, je podľa jeho názoru určiteľné, že ide o odporovateľný právny úkon, nakoľko dlžník poskytuje nejaký majetok alebo iné plnenie inej osobe bez protiplnenia, čím sa v danom prípade a v danom čase nedosiahla trhovacia cena, a to najmä v prípade ak predmetom právneho úkonu sú v našom prípade práva k dobývaciemu priestoru, ktorého všeobecná hodnota bola stanovená Znaleckým posudkom č. 07/2009 na sumu 1.230.366,- EUR, pričom uvedený znalecký posudok zohľadňoval všeobecnú hodnotu práv k dobývaciemu priestoru. Je zřejmé, že ak právna norma

neustanovuje obligatórnu náležitosť právneho úkonu aj určenie ceny za predmet zmluvy nie je vadou, ktorá by spôsobovala neplatnosť, a ktorej sa správca úpadcu v danom prípade jednoznačne nedomáha. Zároveň uviedol, že je nespochybniteľná spriaznenosť medzi účastníkmi predmetnej zmluvy o prevode dobývacieho priestoru, a teda s ohľadom na prezentovanú právnu skutočnosť nastupuje predpoklad vymedzený v ust. § 60 ods. 3 ZKR. Uviedol, že žalobca sa v žalobe domáhal určenia neúčinnosti Zmluvy o prevode dobývacieho priestoru z 25. apríla 2006 uzavretej medzi úpadcom a žalovaným z dôvodu, že je právnym úkonom bez primeraného protiplnenia, nakoľko úpadca previedol na žalovaného dobývací priestor V. bezodplatne, vzhľadom na to, že úpadca a žalovaný boli spriaznenými osobami, úpadok sa v čase urobenia právneho úkonu predpokladá. Z odplatného prevodu mohli byť uspokojované pohľadávky veriteľov úpadcu, najmä keď podľa účtovníctva úpadcu, boli na tento dobývací priestor vynaložené peňažné prostriedky vo výške 1.695.403,29 Sk. Žalobca poukázal na prevod dobývacieho priestoru D. zmluvou z 5. februára 2003, podľa ktorej bol úpadca zaviazaný zaplatiť za prevod 2.000.000,-Sk. Uvedeným konaním sa úpadca zbavil majetku, z ktorého mohli byť uspokojované pohľadávky veriteľov úpadcu. Dovolateľ je toho názoru, že každý predpoklad úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu bol splnený a preukázaný, nakoľko bol preukázaný nielen úpadok dlžníka.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že stanovisko a požiadavka žalobcu je v rozpore s Článkom 4 Ústavy SR. V stanovisku banského úradu z 30. marca 2010 sa uvádza, že prevod dobývacieho priestoru je riešený v ustanovení § 27a banského zákona. V danom prípade sa prevodom dobývacieho priestoru myslí prevod oprávnenia na dobývanie, konkrétne výhradného ložiska, ktoré je v zmysle Čl. 4 Ústavy SR vo vlastníctve SR. Názor žalobcu, že bezodplatný prevod dobývacieho priestoru je odporovateľným právnym úkonom je rovnako v rozpore so zákonom. Poukázal na stanovisko banského úradu. Ďalej poukázal na odôvodnené rozhodnutia súdu prvého stupňa, že žalobca nepredložil nijaký dôkaz na zistenie hodnoty majetku úpadcu v čase vykonania právneho úkonu. Ak mal úpadca v čase uzatvorenia napadnutého právneho úkonu dostatok iného majetku na krytie svojich záväzkov voči svojim veriteľom, tak potom týmto odpredajom ich rozhodne nemohol ukrátiť. Ďalej uviedol, že aktíva úpadcu v tom čase niekoľkonásobne prevyšovali pasíva. V konaní poukazoval na pohľadávku úpadcu voči H.B., kde žalobca uvádzal, že ide o nulovú pohľadávku. Medzičasom však vo veci tejto pohľadávky rozhodla Generálna prokuratúra SR o podaní mimoriadneho dovolania voči rozhodnutiu súdu, preto bolo tvrdenie správcu ohľadne neexistencie a hodnoty tejto pohľadávky minimálne predčasné. Žalovaný má za to,

že rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu sú správne a zákonné a navrhol, aby ich dovolací súd ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote stanovenej v § 240 ods. 1 O.s.p. a po preskúmaní veci v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. dospel k záveru, že v danej veci dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je prípustný len proti zákonom výslovne určeným právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu. V predmetnej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku nevyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, a rovnako nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p., a preto prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 O.s.p. nie je daná.

Žalobca ako dovolací dôvod uviedol, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O.s.p..

Dovolateľ neuviedol, že by napadnutý rozsudok odvolacieho súdu trpel niektorou z väd uvedených v § 237 O.s.p..

V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. /druhá veta/ je dovolací súd povinný prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. Dovolací súd sa neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal sa aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné aj podľa § 237 písm. a) až g) O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu

(rozsudku alebo uzneseníu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z uvedených procesných väd (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a rozhodovanie vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Dovolací súd nezistil, že by konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z uvedených väd.

Dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci ani nedošlo postupom súdov k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. (IV. ÚS 329/04)

Správnosť skutkových a právnych záverov založených na dokazovaní, by bolo možné v dovolacom konaní posúdiť až v prípade, ak by bolo dovolanie prípustné (ide o dôvody, ktoré síce môžu zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť). O taký prípad v prejednávanej veci nešlo. Z uvedeného teda vyplýva, že posúdenie, či rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, prichádza do úvahy iba vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné.

Dovolací súd nezistil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou taxatívne uvedenou v § 237 O.s.p..

Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O.s.p, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný.

Právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanému v zmysle § 243b ods. 5, § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p., t. j podľa úspechu účastníkov v dovolacom konaní. Dovolací súd žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože v dovolacom konaní nepodal návrh na priznanie náhrady trov dovolacieho konania.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. júla 2011

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mária Némethová